

СТАНОВИЩЕ

От: доц.д-р Надежда Йорданова Димова, Департамент „Икономика“, Нов български университет – София, професионално направление 3.8. „Икономика“ Научна специалност „Маркетинг“

Относно: дисертационен труд на докторант **Ивелина Славова Иванова – Кадири** за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност **3.8. Икономика, докторска програма „Маркетинг“**

1.Обща информация.

Становището е изготвено въз основа на Заповед № РД – 06-165/7.11.2025г. на Ректора на ИУ – Варна за формиране на Научно жури за придобиване на ОНС „доктор“ по професионалното направление 3.8.Икономика, научна специалност „Маркетинг“, по обявена процедура от Икономически университет – Варна.

Автор на дисертационният труд: Ивелина Славова Иванова – Кадири

Тема на дисертационният труд: „Управление на взаимоотношенията с клиенти чрез генетични данни“

2.Общо описание на дисертационният труд.

Съгласно изискванията на чл.27, ал.2 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България, дисертационният труд е представен във вид и обем, съответстващ на специфичните изисквания на първичното научно звено. От друга страна представеният дисертационен труд, отговаря на изискванията на чл.56, ал.2 от Правилника за развитие на академичния състав в Икономическият университет – Варна.

Описателната характеристика на дисертацията включва обстоятелството, че той е разработен в обем от 276 страници, в т.ч. основен текст - 169 страници (титулна страница, съдържание - 3 страници, увод - 12 страници, три глави - 113 страници, заключение - 4 страници), списък с използваната литература - 29 страници и 6 приложения - 106 страници. В основния текст са включени 17 таблици и 22 фигури. Списъкът на използваната литература съдържа 296 източника на български и на английски език, от които 12 Интернет страници.

3.Публикации и участие в научни форуми.

По темата на дисертационният труд докторантката е представила като самостоятелни публикации две статии и три доклада, които са напълно достатъчни, за да се изпълнят изискванията на чл.35, ал.1 т.1.4 от Правилника за развитие на ИУ – Варна, които са свързани с публикациите и участието в научни форуми. Впечатление прави, че четири от петте представени публикации са на английски език и представят сериозна част от направеното изследване в дисертационният труд. Двете статии са тясно обвързани не само с основната изследвана проблематика, но и многоаспектното разглеждане на тази проблематика и нейната обвързаност с дигитализацията, устойчивостта и иновациите. Това е доказателство за умението на докторантката да използва компилиран подход в своите изследователски търсения, но през призмата на

многоаспектното представяне на различните гледни точки, които са свързани с изследваната тема на дисертацията.

4. Преценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд.

Предоставената структура на дисертационния труд на тема: „**Управление на взаимоотношенията с клиенти чрез генетични данни**“ показва висока степен на систематичност, научна зрялост и съответствие с изискванията на чл. 34, ал. 2 и ал. 3 от Правилника за развитие на академичния състав в ИУ – Варна.

Дисертационният труд е логически изграден и включва всички необходими компоненти – увод, три тематично последователни глави, заключение, библиография и приложения.

Трудът е структуриран в **три концептуално обособени глави**, всяка от които изпълнява различна, но взаимодопълваща функция в аргументацията на дисертационната теза.

Глава първа е добре структурирана, обхващаща широк кръг съвременни теоретични и практически проблеми, и поставя ясна рамка за последващия емпиричен анализ.

Втората глава съдържа богата емпирична изследователска програма, разделена на качествени и количествени компоненти.

Съпоставката на резултатите от количествените и качествените анализи показва зрял аналитичен подход и способност на автора да интегрира различни методи.

Третата глава носи най-ясно изразения приносен характер, тъй като обединява теоретичната рамка и резултатите от емпиричното изследване в модели и практични решения.

Тази глава демонстрира **концептуално и методологично новаторство**, съчетавайки маркетинг, поведенческа икономика и биометрични данни.

Авторефератът отразява основните моменти на дисертационния труд и е изготвен изцяло в съподчиненост на изискванията, които са необходими за такъв тип документация. Не са открити разминавания между автореферата и дисертационния текст.

Използваният в дисертацията стил е последователен, а езикът – коректен и професионален. Сложните интердисциплинарни концепции са обяснени ясно и разбираемо.

5. Идентифициране и оценяване на научните и научно – приложните приноси в дисертационния труд.

Според представената от докторантката информация са идентифицирани следните научни приноси:

В **теоретичен план**, разработената концепция за „геномна персона“ обогатява рамката на управлението на взаимоотношения с клиенти, като предлага ново разбиране за клиента не само като демографска или психографска категория, а и като субект, чиито генетични маркери могат да бъдат използвани за хиперперсонализация. Доказва се, че допускането за повишена стойност чрез персонализация е валидно само ако потребителят разполага с пълна информираност, контрол и право на отказ, което предполага преформулиране на традиционното понятие за стойност в CRM.

В **методичен план**, авторът предлага и тества разширен маркетингов инструментариум (дълбочинни интервюта, количествени методи и индикатори за измерване на доверието). Този подход разширява съществуващия изследователски арсенал и може да се прилага в бъдещи академични и приложни проучвания в областта на генетичния маркетинг.

В **практико-приложен план**, създадените матрици за съвместимост между потребителски профили и бизнес модели, както и динамизирания модел на CRM-диаманта, адаптиран към дигитално-геномната среда, позволяват прецизно позициониране на сегментите, идентифициране на вектори на въздействие и изграждане на устойчиви CRM стратегии.

Напълно приемам, че научните и научно – приложни приноси са постигнати и реални, но считам, че би могло да се доразработят още по-подробно, което да бъде видимо за теоретици и практики в последващи публикации на докторанта.

6.Констатирано или неконстатирано плагиатство в дисертационния труд и автореферата.

Не е констатирано или установено плагиатство в дисертационния труд и в автореферата, което два основание да се приеме напълно представеното изследване като оригинално такова и доказва качествата на докторантката по отношение на реалните възможности да се изгради качествена научна разработка.

7.Критични бележки и препоръки.

Нямам критични бележки към докторантката. Считам, че дисертацията е оригинално изследване и има всички достойнства, за да бъде отправна точка за придобиването на ОНС „доктор“.

8.Въпроси към дисертанта.

Имам следният въпрос към докторантката:

1.По какъв начин ще се промени управлението на взаимоотношенията с клиентите чрез генетични данни при използването на AI?

9.Заклучение.

В заключение, представеният дисертационен труд на тема: **Управление на взаимоотношенията с клиенти чрез генетични данни**“ е с особен вид изследователска цел, но напълно достигната и релевантна на всички останали критерии и елементи на дисертационно изследване.

Въз основа на гореизложеното и съгласно законовите изисквания, мога да заключа, че докторантът **Ивелина Славова Иванова – Кадири** притежава необходимите и изискуеми качества за придобиването на ОНС „доктор“.

Въз основа на това, предлагам на уважаемите членове на научното жури да присъдят образователната и научна степен „доктор“ на докторант **Ивелина Славова Иванова – Кадири** в професионално направление **3.8. Икономика, докторска програма „Маркетинг“**.

09.12.2025г.

Изготвил становището:

Заличена информация съгласно
ЗЗЛД и регламент (ЕС) 2016/ 679

/доц.д-р Надежда Димова/

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА

СЕРТИФИЦИРАНА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО ISO 9001:2008

9002 Варна бул. "Княз Борис I" 77 Телефон 052 643 360 Телефакс 052 643 365 www.ue-
varna.bg

Вх. № 210-2012/17.12.2025

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ по професионално
направление 3.8 Икономика, докторска програма „Маркетинг“
с кандидат: **Ивелина Славова Иванова-Кадири**

1. Обща информация

Изготвил становището: доц. д-р Владимир Сашов Жечев, научна специалност „Маркетинг“, ръководител катедра „Маркетинг“ в Икономически университет-Варна.

Основание за написване: участие в състав на научно жури със заповед № РД-06-165/07.11.2025 г. на Ректора на Икономически университет-Варна и първо заседание на научното жури, проведено на 17.11.2025 г. Цитираната заповед е издадена въз основа на решение на ФС в ИУ-Варна (Протокол 27/29.10.2025 г.).

Автор на дисертационния труд: Ивелина Славова Иванова-Кадири.

Тема на дисертационния труд: Управление на взаимоотношенията с клиенти чрез генетични данни.

2. Общо представяне на дисертационния труд (съгласно изискванията на чл. 48, ал. 1 от Правилника за прилагане на закона за развитие на академичния състав в Република България):

Изследваната тематика в дисертационния труд е много актуална, тъй като хиперсегментирането е област с висок интерес в научната литература и практика. Използването на генетични данни е сравнително ново поле в управлението на взаимоотношения с клиенти и трудът предоставя иновативен поглед върху тази проблематика. Един от „тесните моменти“ в специализираната литература е, че подобни изследвания напълно отсъстват в страната (особено по отношение на потенциала за интегриране на генетични данни при CRM). Този факт, наред с увеличаващата се роля на нуждата от ефективно позициониране в следствие на хиперсегментиране, обуславя необходимостта от осъществяване на такова изследване.

Уводът откроява ролята на генетичните данни в контекста на управление на взаимоотношения с клиенти, като обръща внимание на някои възможности за хиперперсонализиране. Изяснена е актуалността и значимостта на изследваната проблематика (вкл. и от гл. т. на различни индустрии). Зададени са основните рамки на дисертационното изследване (цел, задачи, предмет, обект, теза и ограничителни

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА

СЕРТИФИЦИРАНА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО ISO 9001:2008

9002 Варна бул. "Княз Борис I" 77 Телефон 052 643 360 Телефакс 052 643 365 www.ue-varna.bg

условия). Поставените ограничения до голяма степен аргументират очакванията от по-нататък представените теоретични постановки и резултати.

Първа глава концептуализира развитието на управлението на взаимоотношенията с клиенти. В този контекст са поставени генетичните данни и е изяснено тяхното маркетингово приложение. Представени са анализи на пазарната динамика на генетични продукти и някои бизнес модели.

Втора глава предоставя методическата рамка за изследване на нагласите на потребителите към споделяне на генетични данни и представя двуфазовия процес на изследването. Приложени са разнообразни статистически методи за обработка на информация и е направена съпоставка между анкетното проучване и интервютата с експерти.

Трета глава обхваща анализ и критична дискусия на резултатите от емпиричното изследване. Направена е и съпоставка със съществуващите теоретични модели. Представена е авторска адаптация на модела на CRM диаманта, като в него са интегрирани генетичните данни. Разгледани са и препоръки за надграждане на метриките, използвани в контекста на системите за управление на взаимоотношения с клиенти.

В **заключението** е направено обобщение на свършеното в дисертацията, като се отчита изпълнението на заложените цел и задачи. Отправят се и практически и научни препоръки, както и посоки за бъдещи изследвания в широк аспект.

Библиографската справка демонстрира изключително сериозното отношение на автора към изследваната проблематика. Цитирани са 303 източници, които допринасят за доброто познаване на терминологията и практиката.

Език, стилът и структурата на дисертацията имат характеристики на монографичен труд. Не са установени опити за нерегламентирано използване на чужди текстове. Текстът е научен.

Авторефератът отразява в цялост основните моменти от дисертационния труд. Ивелина Иванова-Кадери декларира 5 самостоятелни научни публикации, представени на научни изяви в България и чужбина, което отговаря на количествените изисквания по чл. 57, т. 1-4 от Правилника за развитие на академичния състав в ИУ - Варна. Цялостното съдържание на дисертацията съответства на изискванията по чл. 56, ал. 1 и ал. 2 от Правилника за развитие на академичния състав в ИУ-Варна и отговаря на минималните

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА

СЕРТИФИЦИРАНА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО ISO 9001:2008

9002 Варна бул. "Княз Борис I" 77 Телефон 052 643 360 Телефакс 052 643 365 www.ue-varna.bg

национални изисквания за присъждане на образователна и научна степен „доктор“.

В рамките на представения труд може да се направи заключение, че авторът обхваща темата на дисертацията компетентно и задълбочено. При предварителната проверка не са констатирани опити за плагиатство. Изследването се характеризира с ясна структура и логическа последователност на използваните методи, което показва, че дисертантът е в състояние самостоятелно да проведе научно изследване, което е най-важното условие за придобиване на ОНС „доктор“.

3. Идентифициране и оценяване на научните и научно – приложните приноси

В

дисертационния труд:

Авторът е извел три приноса теоретичен, практико-приложен и методически:

- 1) Направен е критичен преглед на специализираната литература в областта на управлението на взаимоотношения с клиенти като в този контекст са поставени генетичните данни и възможностите за хиперпсонализация на тази основа. Разработена е концепция за „геномна персона“.
- 2) Адаптиран е моделът на CRM диаманта и са създадени оценъчни матрици за съвместимост между потребителски профили и бизнес модели, адаптирани към дигитално-геномна среда.
- 3) Тестван е авторски маркетингов инструмент за анализ на потребителски нагласи за споделяне на генетични данни.

Първият и вторият принос приемам като коректно дефинирани и отразяващи стойността на разработката. Методическият принос е формулиран твърде общо.

4. Критични бележки и препоръки

- 1) Актуалността на темата е силно подчертана, но на места в текста се остава с впечатление, че медицинските проявления вземат превес над маркетинговите приложения.
- 2) Представянето на голямо количество теоретични постановки и практически проявления показва подготовката на дисертанта, но по-ясното открояване на авторовата позиция би оставило впечатление за по-пълно разбиране на обвързаността между тях.

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА

СЕРТИФИЦИРАНА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО ISO 9001:2008

9002 Варна бул. "Княз Борис I" 77 Телефон 052 643 360 Телефакс 052 643 365 www.ue-varna.bg

- 3) В бъдещи свои научни търсения препоръчвам на кандидата приоритетно да се фокусира върху обхвата на изследването и да запази интердисциплинарния подход при анализите си.

5. Въпроси към дисертанта

- 1) Как могат да бъдат етично и ефективно интегрирани генетичните данни в системи за управление на взаимоотношенията с клиенти в областта на уелнес маркетинга?

6. Заключение

Въз основа на запознаването с предоставеният дисертационен труд на тема: „Управление на взаимоотношенията с клиенти чрез генетични данни.“, както и научните трудове, тяхната значимост, съдържащите се в тях научни и приложни приноси, **намирам достатъчни основания да дам свята положителна оценка и да препоръчам на уважаемото научно жури да присъди образователна и научна степен „доктор“ по докторска програма „Маркетинг“ на Ивелина Славова Иванова-Кадери.**

Дата: 16.12.2025 г.

Подпис:

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА

СЕРТИФИЦИРАНА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО ISO 9001:2008

9002 Варна бул. "Княз Борис I" 77 Телефон 052 643 360 Телефакс 052 643 365 www.ue-varna.bg

Заличена информация съгласно

ЗЗЛД и регламент (ЕС) 2016/ 679

СТ А Н О В И Щ Е

От: **доц. д-р Теофана Валентинова Димитрова**

Професионално направление: 3.8 Икономика, научна специалност „Маркетинг“
катедра „Маркетинг и международни икономически отношения“, Пловдивски
университет „П. Хилендарски“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор“ по 3.8 Икономика, докторска програма „Маркетинг“.

Основание за представяне на становището: участие в състава на научно жури по
защита на дисертационен труд съгласно Заповед № РД-06-165/07.11.2025 г. на Ректора
на Икономически университет – Варна.

Автор на дисертационния труд: *Ивелина Славова Иванова-Кадири*

Тема на дисертационния труд: *Управление на взаимоотношенията с клиенти чрез
генетични данни*

1. **Общо представяне на дисертационния труд**

Представеният за становище дисертационен труд е с общ обем от 276 страници,
от които: увод (12 стр.), три глави (114 стр.), заключение (4 стр.), използвана
литература (30 стр.) и приложения (107 стр.). Съдържанието на основния текст е
онагледено с 20 таблици и 24 фигури. Използвани са 303 литературни източника – 22
на български, 262 на английски и 19 интернет ресурса.

Темата за генетични данни (ГД) като маркетингов ресурс представлява интерес
както за теорията, така и за практиката на бизнеса в световен мащаб. Това, което
отличава дисертацията от предходни разработки е акцентът, поставен върху
интегрирането на генетични данни в системите за управление на взаимоотношенията
(УВК) с клиенти с цел създаване на хиперперсонализирани маркетингови стратегии.

Намирам поставената научно-изследователска цел и формулираните три задачи
за прецизно формулирани.

Изведената изследователска теза предопределя теоретико-методологичния и
практико-приложния характер на дисертационния труд.

За изучаване на потребителските нагласи, маркетинговите стратегии за
хиперперсонализация и етичните предизвикателства при използването на чувствителна
биологична информация, са проведени дълбочинни полуструктурирани интервюта с
експерти (от сферата на маркетинга, генетиката и етиката). Освен това е реализирано
анкетно проучване относно склонността за предоставяне на генетична информация за
създаване на персонализирани продукти и услуги сред български граждани. За
обработката и интерпретацията на набраните данни са използвани дескриптивен
анализ, корелационен анализ, хи-квадрат тест за независимост и клъстерен анализ.

Намирам дисертацията за особено **актуална, значима и умело формулирана в
тематично отношение.**

Оценявам положително аргументирания *избор на обект и предмет на изследване* и приемам, че *изследователската цел* е постигната. Поставените *задачи* са изпълнени, а формулираната *основна теза* е потвърдена.

Литературните източници са добре подбрани и коректно използвани.

2. Публикации и участие в научни форуми

По темата на дисертацията са обявени четири броя самостоятелни публикации – 1 статия и 3 научни доклада в сборници от престижни български и международни конференции.

От предоставените документи и материали се стига до заключението, че *публикациите и участията в научни форуми на докторант Ивелина Славова Иванова-Кадири напълно отговарят* на изискванията по чл. 57, т. 4 от Правилника за развитие на академичния състав в ИУ – Варна и на минималните национални изисквания за присъждане на ОНС „доктор“, съгласно чл. 26 на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

3. Преценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд

От изложението на дисертационния труд е видно, че авторът умее да интерпретира, систематизира и анализира наличната литература по проблема. В този смисъл са демонстрирани еволюцията на концепцията за управление на взаимоотношенията с клиенти, генетичните данни като стратегически инструмент на УВК, пазарни аспекти на геномните и генетичните продукти и услуги (първа глава). Общото заключение, което може да бъде направено е, че кандидатът за придобиване на ОНС „доктор“ притежава задълбочени теоретични знания по избраната проблематика.

Получените резултати от дълбочинните интервюта и от количественото проучване позволяват да бъдат направени обобщени изводи за: потенциала на генетичните данни за създаване на персонализирани продукти; водещите бариери пред готовността на гражданите да споделят генетични данни за бизнес цели; зависимостта между възрастта и този тип готовност; нивото на обществена осведоменост относно правата на потребителите, процедурите за защита и механизмите за упражняване на контрол върху регистрирането, съхраняването и предотвратяването на злоупотреби с чувствителни данни (втора глава). Използваните методи за анализ са адекватни на поставената изследователска цел и задачи.

Предложеният динамизиран модел на CRM-диаманта (представляващ авторска трансформация на модела на Мак, Майо и Каре) чрез интегриране на генетични данни е добре аргументиран и логично обоснован както от теоретична, така и от емпирична гледна точка. Съществен акцент в дисертацията са двете разработени матрици – на потребителските профили и на съвместимостта между потребителските профили и бизнес моделите, изпълняващи ролята на аналитични инструменти за прецизно пазарно позициониране, изграждане на доверие и формулиране на етично и правно обосновани CRM стратегии (трета глава).

Дисертацията е *много добре структурирана и онагледена* и със сигурност може да служи като *надеждна отправна база за бъдещи изследвания*.

Авторефератът съдържа всички необходими реквизити, разработен е коректно и в достатъчна степен отразява съдържанието на целия текст.

4. Идентифициране и оценяване на научните и научно – приложните приноси в дисертационния труд

Приемам посочените в дисертационния труд научни приноси от теоретико-методичен и практико-приложен характер.

5. Констатирано или неконстатирано плагиатство в дисертационния труд и автореферата

Не откривам елементи на плагиатство в дисертационния труд и автореферата на Ивелина Славова Иванова-Кадири. Считаю, че теоретичният анализ и синтез, проведените изследвания, направените изводи и препоръки са нейно лично дело.

6. Критични бележки и препоръки

Нямам съществени критични бележки, които следва да бъдат отбелязани. Бих препоръчала на автора да популяризира научните си резултати чрез издаване на книга, базирана на дисертационния труд.

7. Въпроси към дисертанта

Как докторантът би валидирал матрицата на потребителските профили като приложим инструмент за пазарна сегментация в рамките на последващо изследване?

8. Заключение

Предоставената дисертация представлява оригинално, самостоятелно и задълбочено научно изследване на актуален и значим проблем. Тя съдържа ясно открити теоретико-методологически и практико-приложни приноси и отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за прилагането му на ИУ – Варна.

Затова давам **положителна оценка** на разработения дисертационен труд и препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури **да присъдят образователната и научна степен „доктор“ на Ивелина Славова Иванова-Кадири** в област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Маркетинг“.

14.01.2026 г.
Пловдив

Подпис: .....
/доц. д-р Теофана Димитрова/

Заличена информация съгласно
ЗЗЛД и регламент (ЕС) 2016/ 679